

Utvalg:	Forskningsutvalget	Dato: 12.11.15
FU-sak: 21/15		Arkivsaknr.:

REGJERINGENS FORSLAG OM AVVIKLING AV KVOTEORDNINGEN - ORIENTERING

INNLEDNING

Dette notat omhandler Regjeringens forslag om å avvikle Kvoteordningen, et finansieringsprogram for studenter fra utviklingsland, land på Vest-Balkan, i Aust-Europa og i Sentral-Asia Aust-Europa og i Sentral-Asia, slik det er omtalt i budsjettproposisjonen for 2016 for Kunnskapsdepartementet. Notat refererer relevant informasjon fra budsjettproposisjonen, gir et sammendrag fra UiBs høringsuttalelse til evalueringen av Kvoteordningen samt kommentarer til forslaget, slik de er fremmet av UiB, bl.a. gjennom bloggen til viserektor for internasjonale saker. Avslutningsvis gis en punktvis oppsummering av UiBs holdning til forslaget om avvikling.

KUNNSKAPSDEPARTEMENTETS BUDSJETTPROPOSISJON: REGJERINGENS FORSLAG

Forslaget

Kunnskapsdepartementet forslår at det etableres et nytt partnerskapsprogram i utviklingsland. Det heter i budsjettet at

«om lag 9 mill. kroner til ei ordning som legg til rette for at norske universitet og høgskolar kan etablere og vidareutvikle institusjonelle partnerskapar med institusjonar i utviklingsland. Programmet skal støtte institusjonelt samarbeid mellom norske institusjonar og institusjonar i sør, og studentmobilitet skal vere eit element i programmet. [.....] Regjeringa foreslår å avvikle ordninga for studentar frå utviklingsland, land på Vest-Balkan, i Aust-Europa og i Sentral-Asia Aust-Europa og i Sentral-Asia (kvoteordninga) (sidene 175 76).

Omtale av ordningen

Støtteordninga for studentar frå utviklingsland, land på Vest-Balkan, i Aust-Europa og i Sentral-Asia (kvoteordninga) har til formål å bidra til internasjonalisering av utdanning og forskning, både i mottakarlanda og i Noreg. Gjennom studentmobilitet til norske universitet og høgskolar skal kvoteordninga òg medverke til kompetanse og kapasitetsbygging i mottakarlanda. Ordninga har både ein kunnskapspolitisk og ein bistandspolitisk dimensjon (side 215).

Evalueringen

Kvotordninga har etter oppdrag frå Kunnskapsdepartementet og Norad vorte evaluert av analyseselskapet DAMVAD, og ein hovudkonklusjon i evalueringsrapporten var at dei kunnskapspolitiske målsetjingane for ordninga berre i liten grad blir nådde. Mellom anna for å få innspel til spørsmålet om korleis midlane som ligg i kvotordninga, betre kan nyttast for å hjelpe fram det strategiske internasjonaliseringsarbeidet ved universiteta og høgskolane, vart rapporten sendt ut til høyring i fjor sommar. Høyringa gav ikkje noko eintydig bilete av kva dei ulike instansane meinte om denne problemstillinga (side 215).

Slik regjeringa ser det, gir likevel evalueringa og høyringsfråsegnene i sum eit solid grunnlag for å revurdere bruken av dei omfattande midlane som i dag er bundne opp i ordninga. Alle instansar som uttalte seg om dei forvaltningsmessige sidene ved kvotordninga, går inn for at midlane i ordninga ikkje lenger bør inngå i utdanningsstøtteordninga gjennom Lånekassen (side 215).

Avvikling, utfasing og nytt partnerskapsprogram

Regjeringa ønskjer på bakgrunn av dette å fase ut kvotordninga frå undervisningsåret 2016–17. Det vil da ikkje lenger bli teke opp nye studentar, men dei studentane som allereie er i gang med ei utdanning under ordninga, vil få høve til å avslutte ho med støtte frå Lånekassen. Midlane som blir frigjorde etter kvart som kvotordninga blir fasa ut, skal etter forslaget nyttast til eit nytt partnerskapsprogram for samarbeid med eit utval land i sør og til tiltak under strategi for forskings- og høgre utdanningssamarbeid med Brasil, India, Japan, Kina, Russland og Sør-Afrika. Sjå kap. 281 post 01 for nærmare omtale

UIBS HØRINGSUTTALELSE

I sin høyringsuttalelse viset Universitetet i Bergen til at det siden slutten av 1970-årene tatt imot studenter fra utviklingsland, og har altså i over tre tiår hatt samarbeid med utviklingsland som et av sine strategisk prioriterte områder. Universitetets erfaring er at kvotordningen er og har vært av stor betydning for eget internasjonaliseringsarbeid, og har gitt et gjensidig positivt utbytte på mange fagområder. Læringsutbyttet har etter vår vurdering kommet både studentene og deres hjemmestitusjoner til gode i svært mange tilfeller. På denne måten kjenner ikke universitetet seg igjen i evalueringsrapportens konklusjon om at kvotordningen har begrenset effekt på internasjonaliseringsarbeidet ved institusjonene, og at institusjonene i liten grad benytter ordningen som et strategisk virkemiddel for å nå sine mål på området. Universitetet stiller spørsmålsteget ved hvorvidt det noe begrensede datagrunnlaget for evalueringsrapporten i tilstrekkelig grad kan belyse de resultatene kvotordningen har brakt frem.

Per i dag har Universitetet i Bergen omtrent 30 engelskspråklige masterprogram som blir lyst ut til internasjonale studenter. Utvikling av engelskspråklige masterprogram har stimulert til samarbeid med faglærere ved samarbeidsinstitusjonene om utvikling av kursinnholdet i programmene. Dersom kvotordningen avvikles, vil trolig flere program måtte legges ned, noe som vil redusere tilbudet for alle internasjonale studenter ved universitetet. Helsefagene har nærmere 40 % av våre 138 sør-plasser, og av disse er godt over halvparten

på ph.d.-nivå. Disse programmene vil med en nedlegging av kvoteordningen få vanskeligheter med å opprettholde flere av deres prosjekter i sør.

Det er imidlertid et potensiale for forbedring av administrasjonen av ordningen, slik det også påpekes i rapporten. Styrking av finansieringen av undervisning og tilføyning av driftsmidler til doktorgradskandidater er slike forbedringspunkter.

Ved Universitetet i Bergen er det utviklet gode metoder for å oppnå effekter på internasjonaliseringsarbeidet, benytte kvoteordningen som strategisk virkemiddel og oppnå synergier mellom kvoteprogrammet og øvrig virksomhet. Denne modellen kan med fordel overføres også til andre institusjoner.

Kvoteordningen er et viktig virkemiddel for å oppnå universitetets strategiske målsetning om å styrke utviklingsrelatert forskning og kompetansebygging, hovedsakelig i sør. Dette har vist seg bl.a. i etablering av Senter for Fremragende forskning ved UiB, der forskergrupper ved samarbeidsinstitusjoner i sør, med bl.a. kandidater utdannet gjennom Kvoteordningen, har stått sentralt ved utarbeidelse, søknaden og i gjennomføringen av forskningsprogrammet.

Universitetet i Bergen legger vekt på å rekruttere kvinner til programmene, og i dag ligger andelen kvinnelige studenter fra land i sør på hele 46 %. Et partnerskapsprogram må legge til rette for lignende rekruttering. Kvoteordningen har videre vært et viktig bidrag til såkalt «internasjonalisering hjemme», som er positivt for studenter og ansatte som ikke benytter seg av ulike utvekslingsordninger og for universitetet selv.

Erfaringen ved Universitetet i Bergen er at kvoteordningen har bidratt sterkt til strategisk institusjonsbygging hos våre samarbeidspartnere. Dette må føres videre i det nye partnerskapsprogrammet. Effekten av strategisk og langsiktig kompetansebygging for eksempel i helseprofesjoner som sykepleie og odontologi har hatt stor effekt og betydning. I likhet med Kvoteordningen kan det nye programmet også brukes som ett tiltak for å få opp kvinneandelen ved våre partnerinstitusjoner.

Det bør følge driftsmidler med ordningen, og stipendiene må i sin helhet rettes mot studentenes behov.

Det nye partnerskapsprogrammet bør bygge på og utvikle på eksisterende samarbeidsprosjekter. Dette bør gjelde både land i sør. Programmet bør gi anledning til samarbeid over lang tid, og dermed legge grunnlaget for kontinuitet og forutsigbarhet i relasjonene med partneruniversitetene.

KOMMENTARER

En omlegging av Kvoteordningen, slik den skisseres i budsjettproposisjonen, gir Kunnskapsdepartement nye muligheter til en helhetlig og målrettet samordning av virkemidlene i internasjonaliseringen av norsk forskning og høyere utdanning. Det vil være sentralt i det nye partnerskapsprogrammet at de skal bidra til å styrke kvaliteten i de norske miljøene.

Universitetet i Bergen ser derfor positivt på et nytt partnerskapsprogram. For UiB er det avgjørende at våre fagmiljøer får anledning til å bygge videre på de gode resultatene fra

Kvoteordningen, ikke minst med sikte på å bidra til økt internasjonalisering av høyere kvalitet både i utdanning forskning, både hjemme og ute. Høyere utdanning og forskning skjer i et dynamisk samarbeid mellom fagmiljøer, forskere og institusjoner. For strategisk institusjonsutvikling må partnerinstitusjonene bli invitert inn og stimulert til internasjonale reformprosesser som for eksempel Bologna-reformene i Europa. Dette krever institusjonsutviklingsprogram som bygger på samarbeid i alle ledd, både i forskning og utdanning.

Universitetet i Bergen slutter seg i utgangspunktet til omleggingen av Kvoteordningen og ser et nytt partnerskapsprogram med en styrket finansiering slik Regjeringen også signaliserer, som en mulighet til å videreutvikle og styrke det strategiske, samarbeid innen utdanning og forskning som UiB har etablert med institusjoner i det globale sør gjennom Kvoteordningen.

OPPSUMMERING

- Universitetet i Bergen ser positivt på Kunnskapsdepartementets forslag om at etableres et nytt nasjonalt partnerskapsprogram for samarbeid med utviklingsland
- Midlene kan imidlertid konsentreres til bruk ved institusjonene som bruker dem på en strategisk måte og som har gode erfaringer med ordningen.
- Partnerskapsprogrammet må legge til rette for at det bygges opp gode og relevante utdanningsprogrammer av høy faglig kvalitet, fortrinnsvis Master og PhD.
- Høyere utdanning og forskning skjer i et dynamisk samarbeid mellom fagmiljøer, forskere og institusjoner. Partnerskapsprogrammet bør oppmuntre til reformarbeid reformer av grads- og studiesystemer som kan utvikle og sikre kvalitet i utdanningen, inkludert forskerutdanning, i sør.
- Det er viktig å opprettholde fullskala-studier i nord på master- og ph.d.-nivå både for å oppnå en internasjonaliseringseffekt i forhold til norske studenter og for å gi internasjonale studenter mulighet til lengre opphold i nord.
- Programmet bør gi anledning til samarbeid over lang tid, og dermed legge grunnlaget for kontinuitet og forutsigbarhet i relasjonene med partneruniversitetene.

Saken legges med dette frem for utvalget til orientering.